

СТУДЕНТСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР НИШ

Ниш, Шуматовачка бб
018/ 523 364, 523 120, 523 411

Академски фолклорни ансамбл "ОРО"

Велики народни оркестар

Академски мешовити хор

Академски женски хор

Академско позориште

Психолошко саветовалиште за студенте СКЦ-а Ниш

Књижевно-трибински и документарни програм

Издавачка делатност

Музичко-сценски програм-концерти, перформанси

Ликовни програм- изложбе

Филмски програм

Међународни студентски фестивал фолклора

Међународни студентски позориши фестивал Урбанфест

www.skc-nis.com

академски лист

JUNIOR PRESSING

www.pressing-magazin.rs

Broj 9 Godina v
Diploma za zavičaj

Istorija kao neprekidni protest
Francuski novi талас
Distopijски романы

Интервју:

JOVANA OBRADOVIĆ

ART XV

MAPLE THINGS

Студентски центар Ниш
Установа за стандард студената Републике Србије

Uprava
Studentski centar Niš
Ustanova za standard studenata
Republike Srbije
Aleksandra Medvedeva br. 2
www.scnis.rs, info@scnis.rs
tel/fax 236-686, 226-487, 231-339

Studentski dom - Paviljon I i II i Linijski restoran - Topličina 1
Studentski dom - Paviljon III i Linijski restoran - Velikotrnavska 2
Studentski dom - Paviljon IV i Linijski restoran - Gradsko polje bb

House caffe - klub studenata u Velikotrnavskoj 2 , kod Medicinskog fakulteta

Klub Ekonomskog fakulteta -
Trg Kralja Aleksandra 11

Prisutan si na Patreonu, a pretpostavljam da si imao i naručene ilustracije. Da li od grafičkog dizajna može da se živi u Srbiji?

Pa ja zapravo zarađujem i živim od posla kojim se bavim, Instagram mi je oduvek bio samo dodatna stvar. Može dobro da se živi od grafičkog dizajna i sličnih zanimanja i sve se više javlja potreba za time.

Kako vidiš položaj umetnika u Srbiji?

Što bi u seriji „Černobilj“ rekli: „Not great, not terrible“.

Da li imaš neko formalno obrazovanje vezano za umetnost?

Još malo pa diplomu fakulteta za grafički dizajn.

Koliko je formalno obrazovanje važno umetnicima?

Nije neophodno, mnogo je bolje fokusirati se na znanje i ostvarivanje kontakata nego na to.

Koliko si zadovoljan svojim veštinama? Misliš li da su dostigle zadovoljavajući nivo ili nikad nisi u potpunosti zadovoljan svojim radovima?

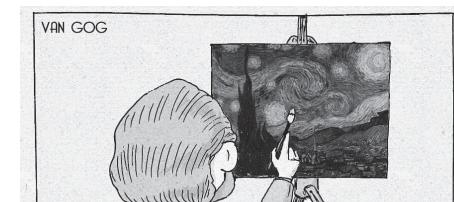
Oduvek sam bio zadovoljan svojim veštinama, ali isto tako i svestan koliko još postoji prostora za napredak.

Planiraš li nekada da unovčiš stripove, recimo da ih objaviš u štampanom izdanju ili nešto slično?

Razmišljao sam o tome, ali neće se to sigurno desiti u skorije vreme.

Kakvi su ti dalji planovi što se tiče umetnosti, ali i života?

Rad na sebi, konstantno isprobavanje nečeg novog, pa možda u međuvremenu i shvatim čime bih želeo da se bavim na duže staze.

@art.xv

Sadrzaj:

Diploma za zavičaj

4-7 Intervju: Javorka Đurić

Ono što je „ispod“ je ono što nas definiše i što je naša esencija

Razgovarala: Jelena Ilić

8-10 Pokret koji je zauvek promenio film

Najuticajniji filmovi francuskog novog talasa

Piše: Dragan Jevremović

11-12 Intervju: Jovana Savić

Inspiraciju za priču sam dobila iz sopstvene veze
Razgovarao: Jovan Živković

13-14 Intervju: Bogdan Živković

„Čitanje poezije je neophodno za njeni pisanje“

Razgovarao: Jovan Živković

15-17 Istorija kao neprekidni protest

Piše: Nikola Jeremijaš

18-19 Intervju: Jovana Obradović

Inspiracija za pisanje poezije je u ljubavi

Razgovarala: Jelena Ilić

20-21 Skrivena realnost u kojoj se živi, a ne govori o njoj

Prikazi distopijskih romana 20. veka

Razgovarala: Ana Stojanović

22-23 Intervju: Dino Brničanin

Ozbiljne teme u šaljivim stripovima

Razgovarala: Jovana Kovačević

SPECIJALNO IZDANJE AKADEMSKOG LISTA PRESSING

Pressing junior

Godina V, broj 9

Izdavači: Studentski informativno izdavački centar,
Studentski kulturni centar - Niš

Za izdavača: Dejan Kostić, dr Predrag Jelenković

Urednik izdanja: Jovana Kovačević

Saradnici u ovom broju: Jelena Ilić, Dragan Jevremović,
Jovan Živković, Nikola Jeremijaš

Lektura: Ksenija Stamenković, Aleksandra Stojiljković

Izdavanje ove publikacije podržalo je Ministarstvo
prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike
Srbije

Stavovi izneti u podržanom medijskom projektu nužno ne
izražavaju stavove organa koji je dodelio sredstva

Razgovarala:
Jelena Ilić

Javorka Đurić, maple.things

- Ono što je „ispod” je ono što nas definiše i što je naša esencija

Javorka Đurić, ilustratorka pod Instagram pseudonimom „maple.things”, rođena je 1992. godine i po obrazovanju je inženjerka informacionih sistema i tehnologija. Ljudsku svakodnevnicu i probleme empatično provlači kroz svoje ilustracije koje plasira posredstvom društvenih mreža. Javorka je za „Pressing Junior” objasnila koji su to tačno ljudski problemi i odakle crpi inspiraciju za svoje crteže, kao i to kako su izgledali počeci njenog stvaralaštva.

Bavila si se digitalnim bankarstvom. Da li je to profesija koja ti je primarna, pored strasti za digitalnom umetnošću, ili je ipak nešto drugo?

To je profesija u koju sam ušla odmah nakon završenog fakulteta. To je i prva prilika koja mi se ukazala i prvi posao; morala sam od nečega da počnem. U tom poslu sam naučila šta mi se dopada, šta želim, šta ne želim, šta mi je zanimljivo, a šta mi ne ide, i u tom smislu sam jako zahvalna i ne mislim da je to bio promašaj za mene.

Kako i zbog čega se rodila ideja da postaneš autorka digitalnih ilustracija?

Počela sam da učim „Adobe Illustrator“, jer sam želela da se prebacim na neki posao koji bi uključivao dizajn i shvatila sam da mi je od svega najzanimljivije da radim ilustraciju. I dalje učim, isprobavam, ne crtam u istom programu, menjam i pokušavam. Nema kraja i i dalje mi je teško za sebe da kažem da sam ilustratorka, jer uvek mislim da nisam dovoljno dobra.

S obzirom na to da tvoje ilustracije prikazuju ljudsku svakodnevnicu i probleme, koji od tih problema bi mogli biti najznačajniji?

Sve to što crtam dolazi iz moje lične svakodnevice i mojih ličnih problema i uvek iz tog ugla analiziram stvari. Ono što su meni najznačajniji lični problemi jesu: socijalna anksioznost, usamljenost, nepronalaženje sebe i zbuđenost, osećaj niže vrednosti i manjak samopouzdanja. Mislim da se mnogi pronalaze u tome.

Na koji način tvoje umetničko stvaralaštvo terapeutski deluje, kako za tebe kao umetnicu, kako za tvoje pratioce?

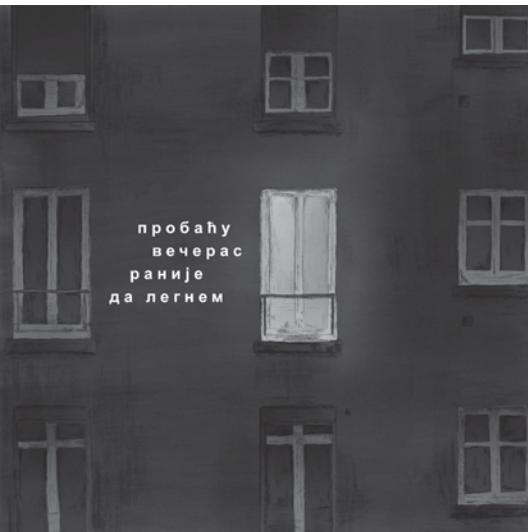
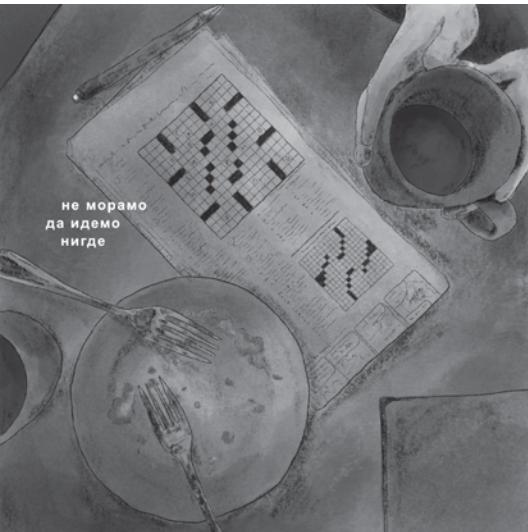
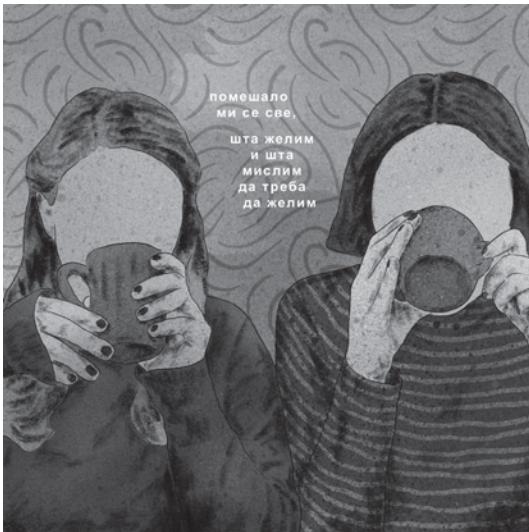
Meni taj profil pomaže jer stalno pokušavam da izvlačim iz sebe osećaj koji mi definiše dane i da zapisujem i tražim neke pravilnosti, a nakon toga i da se samoanaliziram. Osećam se fizički lakše kad izbacim iz sebe ilustraciju. Sam Instagram ne deluje terapeutski na mene, pokušavam što manje vremena tamo da provodim, jer me iscrpljuje interakcija, ali dobijam često poruke od žena kako se pronalaze i baš mi bude slatko i drago kako smo povezane zajedničkim mislima, a i ne znamo se.

Odakle cripš inspiraciju za crtanje?

Iz svakodnevnih misli koje me opsedaju, iz razgovora sa prijateljima, iz svojih strahova, iz filmova, iz pokreta ljudskog tela, iz muzike i tekstova mojih omiljenih bendova. Mnogo pešaćim i u tom pešaćenju mučim sebe nekim pitanjima i analizama.

Autorka si mnogih ilustracija naslovnih strana knjiga. Da li imaš u planu izdati sopstvenu zbirku ilustracija?

Postoji ideja, ali još uvek radim na njoj. Mnogo bih volela da to ostvarim.

Koji su činioci uticali na to da tvoj fokus bude usmeren ka prikazivanju različitih društvenih, odnosno svakodnevnih problema? Kakvu pouku nose tvoje ilustracije?

Ja sam samo osećala kako mi je u glavi haos koji treba da sredim. Morala sam to sređivanje misli nekako da iskombinujem sa crtanjem koje sam vežbala, jer mi je to bio najprirodniji način da se izrazim i učim u isto vreme. Trudim se da nikada ne govorim drugima kako treba; moja jedina želja je da bolje razumem sebe i svet oko sebe, da prenesem svoje strahove i brige i da se nadam da one nisu usamljene u prostoru i vremenu koje delimo.

„Ono najmračnije uvek ostane sa mnom“ je opis jedne od tvojih ilustracija. Šta misliš o značaju deljenja svojih najdubljih problema sa nekim i da li se mnogi pronalaze u ovoj ilustraciji?

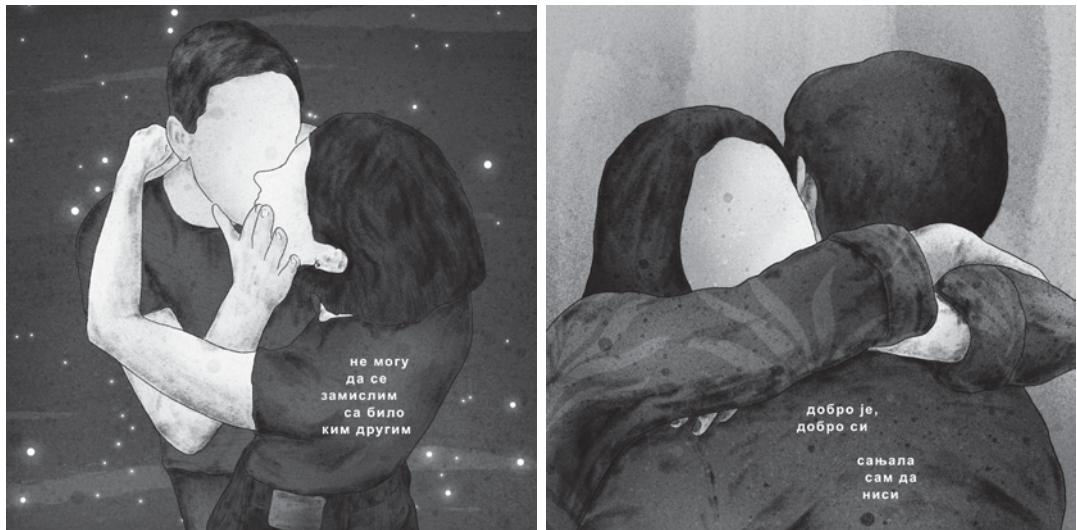
Ono što sam naučila o sebi i drugima je to da se najdublji problemi najlakše dele sa strancima, jer se ne plašimo toliko njihove osude ako ne znamo ni kako izgledaju ti ljudi i ako su za nas apstrakcija i ne vidimo ih u stvarnom svetu. Mnogo mi je teže da podelim stvari sa bliskim osobama, jer se plašim odbacivanja, promene mišljenja i nekih drugih racionalnih ili iracionalnih pretnji. Ali mislim da deljenje sa strancima čini da se malo-pomalo oslobađamo i više učimo, pa lakše delimo brige i sa bližnjima.

„Ne znam ni ja šta se sve krije ispod“ takođe je u opisu jedne ilustracije. Šta misliš o tome koliko čovekova priroda zapravo može biti skrivena i da li se mnogi od tvojih pratilaca pronalaze u ovoj ilustraciji?

Mislim da ono što je „ispod“ jeste ono što nas zapravo definiše i što je naša esencija. Možemo da bežimo od toga, da ga zatravamo, ali to „ispod“ se manifestuje kroz sve što radimo i kroz sve odnose koje gradimo. Možemo da ga ignorisemo ili da kopamo i suočavamo se sa tim, barem meni, zastrašujućim delom sebe.

Kakva je perspektiva digitalnih autora današnjice, koliko platforme društvenih mreža pomažu u ekspanziji njihove umetnosti i koliko je tebi Instagram pomogao?

Digital je postao sve što nas okružuje, a ilustracija je sveprisutna i možemo je naći i u printu i u digitalu, gde god da pogledamo, a sve više se javlja u industrijama u kojima je ranije nije bilo, jer sada svi žele „custom look and feel“ koji ilustracija donosi. Društvene mreže pomažu da umetnost postane dostupna svima, da ne bude rezervisana samo za posebne društvene krugove, pomažu umetnicima da dođu do većeg broja ljudi i kupaca, pomažu meni i drugima da pronađemo inspiraciju, pratimo trendove i različite stilove i spojimo se sa istomišljenicima ili ljudima sa kojima želimo da sarađujemo. Meni je Instagram, pored svega navedenog, pomogao da shvatim da nisam toliko usamljena u mislima i neprilagođena koliko sam mislila, da dođem do poslovnih prilika i ljudi koji su puni podrške.

Pokret koji je zauvek promenio film

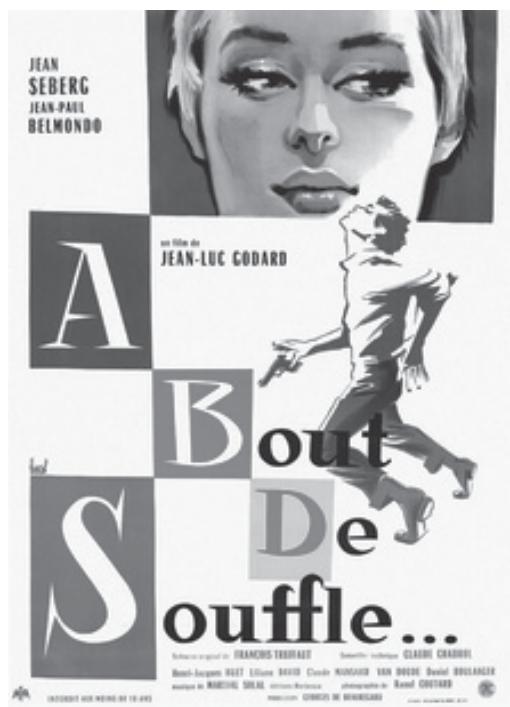
- Najuticajniji filmovi francuskog novog talasa

Francuski novi talas je umetnički pokret koji se pojavio pedesetih godina prošlog veka. Pokret je nastao kao želja novih autora da se odbace tadašnje filmske odrednice i omogući eksperimentisanje u procesu stvaranja filma. Grupa filmskih kritičara koji su uredivali časopis „Cahiers du cinema“ smatrali su da su filmovi izgubili sposobnost da prenesu realne ljudske emocije. Upravo su ti kritičari postali najuticajniji reditelji francuskog novog talasa, čiji su filmovi doneli enormnu revoluciju u svetu kinematografije.

„Do poslednjeg daha“ („À bout de soufflé“)

Mišel je sitni kriminalac opčinjen holivudskom zvezdom Hemfrijem Bogartom. Kada u jednoj krađi automobila ubije policajca, počinje njegov život u bekstvu. Bez prebijene pare odlazi u Pariz kod svoje devojke Patrisije, studentkinje koja prodaje novine na ulici. Ne znajući da je u bekstvu, ona ga krije u svom stanu. Za to vreme, Mišel pokušava da je ubedi da zajedno pobegnu u Italiju. Međutim, kada ona sazna da je Mišel u bekstvu, stvari postaju teže za sve aktere. Prvenac Žan-Lika Godara je pravo otelotvorene svega što francuski novi talas predstavlja: sadrži narativnu komponentu, snimanje na realnim lokacijama, improvizovane dijaloge, ali povrh svega donosi nešto potpuno nekarakteristično za kinematografiju tog doba – nagli prelaz sa scene na scenu, takozvani jump cut. Godar je ovaj film obogatio odličnim referencama na stare filmove, ali i druge vrste umetnosti poput slikarstva i muzike. Uloga Mišela je od Žan-Pola Belmonda stvorila jednu od prvih filmskih zvezda u Francuskoj, a njegov lik je atipični protagonist za to vreme – beskrupulozni mladić opčinjen sobom prkos moralnim načelima koje je francusko društvo tada imalo, i iskoristice sav svoj šarm da dostigne svoj cilj.

Piše: Dragan Jevremović

„Žil i Džim“ („Jules et Jim“)

Dva najbolja prijatelja, Žil i Džim, zaljubljuju se u osmeh na licu skulpture tokom odmora. Po povratku u Pariz, taj osmeh se manifestuje na licu Katrin. Njih troje ubrzo postaju nerazdvojni i žive život punim plúcima. Kada Žil skupi hrabrost da prizna da je zaljubljen u Katrin, Džim ga podržava, iako i sam gaji ista osećanja. Ljubavni trougao sa sobom nosi ozbiljne posledice koje će im zauvek promeniti život. Film je inspirisan polubioografskim romanom francuskog dadaista Anria Pjera Rošea. U ulozi Katrin našla se Žana Moro, čija je vanvremenska lepota dovoljna da bude predmet opsesije dva najbolja prijatelja, a njih dvojicu su oživeli Anri Šer i Žil Verner. Režiju i scenario potpisuje jedan od pionira novog talasa – Fransoa Trifo.

„Ludi Pjero“ („Pierrot le fou“)

Ferdinand je nesrećan čovek koji nakon otkaza odluči da ostavi porodicu i pobegne kod ljubavnice. Kod nje u stanu zatiče leš i shvata da njegova devojka Merijen mora da se krije od mafije. Zajedno, u ukradenom automobilu, ostavljaju iza sebe dosadašnji život i započinju novi život u bekstvu. Na prvi pogled idilična ljubav na moru počinje da se ruši kada istina ispliva na površinu. Za rediteljskom palicom je čuveni Žan-Lik Godar, koji i ovim filmom preispituje svoje omiljene teme o izgubljenosti pojedinca i egzistencijalizmu. Nadimak „Pjero“, koji Merijen daje Ferdinandu, nosi veliku simboliku. „Pjero“ znači tužni klov – titula koja može karakterisati čoveka u modernom društvu. U glavnim ulogama našli su se Ana Karina i Žan-Pol Belmondo, koji zajedno sa Godarom predstavljaju jednu od najpoznatijih glumačko-rediteljskih saradnji francuskog novog talasa.

„400 udaraca“ („Les Quatre Cents Coups“)

Antoan je dečak koji kod kuće nema podršku, dok ga u školi čeka nastavnik koji u njemu vidi propalicu bez budućnosti. Izrevoltiran ophođenjem okoline prema njemu, postaje sitni prestupnik i ubrzo beži od kuće, ali ga uskoro očekuje susret sa policijom. Ispostaviće se da je to samo prvi od mnogih koje će Antoan imati. U popravnom domu Antoan razgovara sa psihijatrom, kome kroz monologe otkriva uzroke njegovog buntovničkog ponašanja. Ovo je rediteljski debi Fransoe Trifoa i jedan od prvih filmova novog talasa, koji sadrži glavne karakteristike pokreta. Film je donekle autobiografski jer je i Trifoa kao mlađi bio buntovan. Fransoa, koji je ceo život posvetio sedmoj umetnosti, pravi paralelu sa Antoanom koji u filmu jedinu utehu pronalazi u bioskopu. Film „400 udaraca“ je svojevrsna studija karaktera koja prikazuje sa kojim se problemima susreću mlađi ljudi u to vreme, ali danas je tema aktuelnija nego ikad.

„Kleo od 5 do 7“ („Cléo de 5 à 7“)

Priča prati mladu pevačicu Kleo tokom dva sata čekanja rezultata koji će potvrditi da li boluje od raka ili ne. Upravo taj period od 17 do 19 časova je u to vreme u Francuskoj bio poznat kao vreme kada se sastaju zaljubljeni. Međutim, umesto da ga provodi sa voljenom osobom, Kleo taj period koristi za razmišljanje o egzistencijalizmu, ideji očaja i smislu života i smrti. Lutajući ulicama Pariza, Kleo sreće druge ljude, započinje razgovor sa njima i pokušava da umesto svog velikog problema postane deo njihovih svakodnevnih problema. Rediteljka i scenaristkinja je Anjes Varda, najpoznatija ženska autorka novog talasa. Za razliku od većine predstavnika pokreta, Anjes nije bila filmska kritičarka već uspešna fotografkinja, što se može primetiti u njenim filmovima sa vizuelno prelepim kadrovima i gotovo uvek savršenom kompozicijom. Kao i njeni drugi filmovi, i ovaj šalje jaku poruku. Kroz žensko viđenje sveta postavlja se jasno pitanje o poziciji žene u francuskom društву.

Razgovarao: **Jovan Živković**

Jovana Savić

- „Inspiraciju za priču sam dobila iz sopstvene veze“

Literarni konkurs „Studentsko pero“ održan je po drugi put krajem prošle godine. Na ovogodišnjem konkursu istakla su se prozna dela svojom žanrovskom raznovrsnošću i kvalitetom, što je rezultiralo odlukom žirija da dodeli po dve prve i dve druge nagrade, kao i jednu treću. Jedna od tih prvih nagrada otišla je, iako je ovaj konkurs prvenstveno namenjen studentima, u ruke učenice treće godine društveno-jezičkog smera gimnazije „Bora Stanković“ Jovane Savić. Ona je u svojoj priči „Lepoto dođi iz pakla i raja“ ispričala jednu oštru ljubavnu priču satkanu od emocija koje su, kako stidljivo priznaje, zasnovane na ličnom iskustvu.

Šta je radnja tvoje priče i ko su njeni nosioci?

U priči se radi o vezi između muškarca, koji je ujedno i narator priče i devojke po imenu Anabel Li. Kad kažem da se radi o njihovoj vezi, to se odnosi na površno značenje priče. Ono što je po meni bitnije jeste sama priča o Anabel Li i njenom životu, navikama, mislima i osećanjima.

Kakav je ona lik i šta je tako posebno u vezi sa njom?

Ono što je kod nje posebno jeste to što niko sem nje ne zna ko je ili šta je ona zapravo. Možda je ona samo lik u priči, a možda je i osoba iz stvarnosti. Možda je ljudsko biće, a možda i vila, sirena ili veštica. Možda je i odraz psihičkog života njenog ljubavnika, a možda čak ni ne postoji.

Kako bi opisala naratora iz čije perspektive čitaoci zapravo prate radnju?

Njega bih opisala kao jednu intelektualno, psihički i spiritualno malu osobu koja nije imala dovoljno duše i hrabrosti da ostane sa Anabel Li.

Iz ovoga se da zaključiti da si za glavnog lika odabrala antiheroja. Zašto si se odlučila da tvoj narator bude takav?

Zato što je osoba koja mi je bila inspiracija za naratora u mojim očima upravo takva, samo što toga nije svesna. Iako ni u jednom trenutku nisam planirala da ta osoba pročita ovu priču, želela sam da sve te osobine stavim na papir i ovekovečim.

Koji su glavni motivi tvoje priče?

Prokleta lepota, mentalna bolest, bolest zavisnosti, ljubav, izdaja. Za svaki od ovih motiva sam imala neku ideju, ali pošto sam previše lenja (ha-ha) da nešto od tih ideja zapišem, one su samo stajale u mojoj glavi, a onda sam dobila priliku da ih iskoristim za jedan od pismenih zadataka u školi i sklopim u jednu priču.

Odakle si cрпела inspiraciju za pisanje?

Inspiraciju za stvaranje lika Anabel Li dobila sam zbog sebe same. Sve ono što smatram ružnim kod sebe prepisala sam njoj i načinila ga lepim. Inspiraciju za priču o njihovoj vezi i njenom ishodu dobila sam iz sopstvene veze.

„Lepoto dođi iz pakla i raja“ je dosta zanimljiv naslov. Koja se priča krije iza njega i zašto baš taj naslov?

Naslov ove priče je zapravo citat Šarla Bodlera koji sam dobila kao temu za pismeni iz srpskog jezika i odmah shvatila da je to naslov koji mi je bio potreban da započnem tu priču koja mi je bila u glavi, odnosno priču o odnosu koji je poput raja i pakla. Priča o nekome bez koga ne možemo da živimo, a sa kim polako umiremo.

Po tvom mišljenju, šta je ono što ističe tvoju priču, ono zbog čega je ona odnela pobedu na konkursu?

Ne mislim da postoji nešto u radnji priče što je toliko ističe od drugih, ali verujem da sam u nju unela nešto što je čini nečim višim od običnog dela i, može se reći i magičnjijim.

Prva nagrada na ovom konkursu dokaz je da imaš talenta za pisanje. Pišeš li u slobodno vreme i šta za tebe pisanje predstavlja?

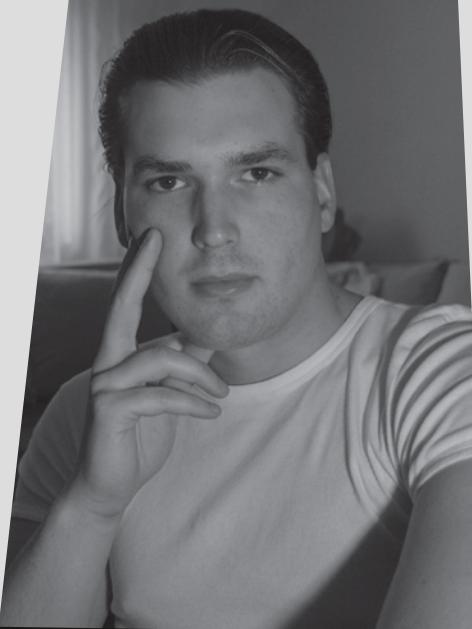
Pišem mnogo manje nego što bih mogla, tačnije retko se dešava da nešto što stvorim u glavi zapravo i zapišem. Do toga dolazi uglavnom u nekim, za mene teškim trenucima, tako da pisanje za mene predstavlja neki vid validacije mojih osećanja i način na koji sebi olakšavam.

Imaš li neke ambicije koje se tiču pisanja i da li vidiš sebe kao pisca u budućnosti?

Imam dosta ambicija koje se tiču pisanja i jak osećaj da će i uspeti u pisanju, samo ako se malo više potrudim, s obzirom na to da sam jednu veliku šansu da se malo proguram u tom svetu propustila. Naime, dok sam jednom prilikom sedela na kiši, jedan čovek se našalio kako bih bila pravi romantičar da pišem nešto. Igrom slučaja, ja sam tada zaista pisala i to mu pokazala, zbog čega mi je dao svoj kontakt. Ispostavilo se da je on bio profesor fakulteta koji ujedno radi i sa nekim knjižarama koje izdaju dela. Tako sam sa 14 godina dobila priliku da nešto pokušam, ali sam bila previše nesigurna u sebe da bih išta učinila po tom pitanju.

Koja je tebi lično omiljena knjiga, a koju bi preporučila svima da je barem jednom pročitaju?

Moja omiljena knjiga je „Zamka za snove“ Stivena Kinga, a svima bih preporučila da barem jednom, ako ne milion puta, pročitaju „Pijev život“ Jana Martela. Reč je o knjizi koja čitaocima ostavlja da sam izaberu kraj koji im se dopada, to jest ono u šta žele da veruju da se dogodilo.

Razgovarao: **Jovan Živković**

PRE
LINE

Bogdan Živković

- „Čitanje poezije je neophodno za njeno pisanje“

Ovogodišnji literarni konkurs „Studentsko pero“ u kategoriji poezije nije dobio prvo mesto. Žiri je ovu odluku obrazložio rečima da se nijedno delo posebno ne ističe. Ipak, to znači da boljeg dela od onog koje je osvojilo drugo mesto nema. A to mesto pripalo je Bogdanu Živkoviću za pesmu „Ona“. Kao što sam naziv govorim, reč je o ljubavnoj pesmi za koju sam autor kaže da spada u neke od najboljih pesama koje je napisao. Sebe ne opisuje kao tematskog pesnika, dok poeziju domaćih avangardista ističe kao omiljenu. Trenutno je student četvrte godine Građevinsko-arhitektonskog fakulteta.

Osnovno pitanje za početak: šta je tema tvoje pesme?

Tema pesme jeste fizički portret osobe spram koje lirski subjekat gaji izvesna osećanja, ali je važno naglasiti da je takođe reč i o veoma refleksivnom portretu. Naime, u jednakoj meri u kojoj pesma govorim o toj osobi, ona govorim i o subjektu, otkrivajući čitaocu intimni uvid u karakter i neke dublje simboličke istine i o njemu i o njoj, kroz njegove asocijacije na nju.

Zašto si se odlučio da baš tu pesmu odabereš za konkurs?

Smatram da je reč o pesmi koja je svojim estetskim dometom vrlo reprezentativna za moj opus. Veliko je pitanje treba li pesnike vrednovati na osnovu kvaliteta njihovih najboljih ili slabijih pesama, ali sam kao mlad pesnik, na početku svoje pesničke karijere, dopustio sebi da se niškoj publici predstavim pesmom koju bih bez sumnje uvrstio u red najboljih pesama koje imam da ponudim.

Da li je za tebe pisanje o ljubavi lako i kakva su osećanja u tebi izbijala prilikom pisanja ove pesme?

Pisanje poezije je jedan složen proces, jer zahteva specifičan emotivni naboј i trenutak inspiracije koji ga uzrokuje. Specifičnost pisanja o ljubavi je u tome što to predstavlja sam estetski vrhunac jezičkog izražaja osećanja kog čovek nosi u sebi. Kada peva o ljubavi, jezik progovara kroz čoveka koji zapisuje i govori o onom najintimnijem u njemu, obraćajući se sebi i sopstvenom izvorištu u duši. Razume se da sam, shodno tome, pored uzbudjenja koje osećam kad god pišem, osećao i određeni stepen odgovornosti prema estetskoj vrednosti rezultujuće pesme.

O čemu najviše voliš da pišeš?

Teme mojih pesama su dosta varijabilne i usuđujem se reći da je to glavni razlog zašto do sada nisam objavio nijednu zbirku. Smatram da je za tako nešto ipak neophodno da postoji tematska povezanost, kakvu još uvek ne nalazim u sopstvenom delu. Ima tu raznih pesama – ljubavnih, socijalnih, refleksivnih, metafizičkih...

Ko ti prvi padne na pamet od pesnika kada se pomenu termini „poezija“ i „pesma“?

Od domaćih pesnika to su, pre svih drugih, Miloš Crnjanski i Ivan V. Lalić, koji predstavljaju same vrhunce naše poezije, a od svetskih imena neka to budu Česlav Miloš i Zbignjev Herbert, o čijem će uticaju na poeziju moje generacije tek pisati, ali je taj uticaj već sada evidentan i neosporan.

Šta za tebe poezija predstavlja?

Kao što sam već rekao, poezija je trenutak u kom jezik koji govori kroz čoveka progovara sam o sebi, kako to kaže Martin Hajdeger, i u tom govoru doseže estetsku vrednost koja se ne može porediti ni sa jednim drugim fenomenom.

Da li lično čitaš poeziju i koji njen period ti je omiljen?

Ne samo da čitam nego mislim i da je to neophodno za pisanje. Čitanje i pisanje su kao udisaj i izdisaj, ne mogu jedno bez drugog. Što se perioda tiče, svakako bih istakao poeziju domaćih avangardista kao meni lično najdraži period. Poezija mladog Crnjanskog, Krležin kratak period ekspresionističke poezije posle Prvog svetskog rata, pa i Andrićev mладаљачki izlet u poeziju, kome se kao zreo čovek neće nikada više vratiti, sve je to vrhunska poezija koju uživam da čitam.

Kako trenutno vidiš stanje poezije u našoj zemlji?

Poezija danas je, da parafraziram iskaz jednog sarajevskog pesnika, devojka koju su svi imali a oženio ju je heroj-bogalj nakon zabave. Ono što nikako ne obećava je kvalitet većine onoga što se danas piše, uglavnom je reč o hiperprodukciji osrednjosti, skribomaniji polupismenih. Ono što obećava je to što se i u takvom moru bluda i kala mogu naći pesnici čije delo bez sumnje odudara svojim kvalitetom. U mojoj generaciji su to, na državnom nivou, bez sumnje, Radmila Petrović i Šimon Cubota.

Kakvi su tvoji planovi i vidiš li sebe u pesničkim vodama?

Planiram da privедем studije kraju i diplomiram, a s obzirom na to da se pisanje poezije ne kosi sa tim planovima, usuđujem se reći da se vidim u pesničkim vodama.

Piše: Nikola Jeremijaš

Istorija kao neprekidni protest

Gomila besnih ljudi je na ulici. Čuje se uzvikivanje parola i vređanje vlastodržaca. Masa je okružila skupštinu grada i neće otići dok im se ne ispune zahtevi. Pojedinci prete nasiljem i uništavaju gradske trgove. Na drugoj strani grada u toku je građanski marš protiv korumpirane vlasti, koja demonstrante poziva na mir i pregovore. Protesti zahvataju sve više ljudi i dobijaju podršku opozicionih političkih snaga. Vlast više nema izbora nego da popusti pred pritiscima građana.

Ako ste čitajući pomislili da je opisan neki savremeni protest – varate se. Opisan je protest koji se odigrao u Atini 508. godine pre n.e. Ove demonstracije uspostavile su prvi put u istoriji čovečanstva jedan demokratski sistem.

Bez obzira na vreme, mesto, ili politički kontekst, svi protesti u istoriji funkcionišu po istovetnim obrascima i svi ciljevi mogu se svesti na jedan jedini – bolji i pravedniji život. Pa tako i Dionisije i Kvintus, i Majkl i Pjer, i Diego i Aleksej, i Ahmed i Miloš, od protesta u svom okruženju i vremenu žele suštinski iste stvari.

Istorija je pokazala da se napredak ljudskog društva dešava na preskok – od protesta do protesta. Svaka društvena nepravda opstajala je sve dok joj za vrat nije stao neki buntovnik, neretko dajući i sopstveni život u toj borbi.

Buntovnik je svrgavao tirane s vlasti, ukinuo robovlasništvo, a potom i feudalizam. Buntovnik se borio

protiv izrabljivanja i darovao radniku dostojanstvo. Izborio se za slobodu govora i mišljenja, darovao ženi pravo glasa i spojio istok sa zapadom. Gotovo nijedan pomak u društvenoj svesti nije se desio bez protesta.

Mnogi će reći da je vreme pravog građanskog bunta prošlo i da se represija vlasti ne dešava. Međutim, nije potrebno mnogo da bi se uvidelo da je glijotiranje demonstranata i revolucionara praksa koja još uvek postoji, samo su glijotine nešto drugačije.

Za vreme tzv. Revolucije dostojanstva u Ukrajini 2014. poginulo je 112 demonstranata. Neki od njih su ubijeni snajperima pripadnika ukrajinskih službi bezbednosti.

U Kazahstanu januara 2022. godine, ubijeno je na desetine demonstranata koji su izašli na ulice protiv autoritarnog režima.

U Sudanu je krajem 2021. godine ubijeno najmanje sedam demonstranata u protestima protiv vojne diktature.

Vlasti u evropskim državama ne ustručavaju se da se sa demonstrантима obračunaju „po kratkom postupku”, što smo mogli videti na ulicama Pariza u protestima protiv kovid propusnica, kao i na ulicama Beograda u protestima protiv epidemioloških mera 2020. godine. Prema istraživanjima „Nacionalnog sistema statistike vitalnosti” procenat slučajeva policijske brutalnosti u Sjedinjenim Američkim Državama porastao je za 40% u poslednjih 5 godina.

Ekološki demonstranti – buntovnici 21. veka

Danas su ogromna razmraza zagađenosti i sve brže globalno zagrevanje problemi kojima se vlastodršci veoma neozbiljno bave, zbog čega je 21. vek radio još jednog buntovnika.

Ekološki politički pokreti i „zelene“ partije sve su masovnije i uticajnije, a pre samo desetak godina na njih je gledano kao na radikalne autsajdere. „Zelene“ partije danas su u vladajućim koalicijama u Austriji, Belgiji, Finskoj, Irskoj, Luksemburgu, Novom Zelandu i Švedskoj. Osim toga, mnogo je više

zemalja u kojima su ove partije zajedno sa ekološkim pokretima uticale na zakonodavstvo. U takve zemlje spada i Srbija, gde su ekološki protesti uticali na povlačenje izmena Zakona o eksproprijaciji. Sve brojniji ekološki protesti uticali su na potpunu reorganizaciju političkog delovanja u svetu. Istorija je tako danas ponovo naišla na kamen o koji će se slomiti sve ono što zadržava napredak ljudskog društva.

Kao što je u antičkoj Atini do 508. godine pre n.e. na ideje o demokratiji gledano s podozrenjem, jer je ustaljeno mišljenje da vlast pripada aristokratiji bilo sveprisutno i normalno, tako je i savremeno društvo do sada na ideje o održivoj ekološkoj politici gledalo sa dozom podsmeха. Ni od demokratskih težnji u Atini, ni od ekoloških težnji danas, nije se očekivalo da prerastu u vodeće političke ideje. Upravo su protesti bili ti koji su u oba slučaja delovali kao okidači za promenu svesti društva.

Kao što vidimo, u istoriji se, osim giljotina, ponavljaju i druge stvari.

Ekološki pokreti u Srbiji su sve brojniji, a zagovornici njihovih stavova su neke od najuticajnijih ličnosti na neformalnoj političkoj sceni. Borba protiv mini-hidroelektrana obuhvatila je organizovanje više od pedeset protesta i ukazala na brojne štetne posledice projekata za izgradnju mini-hidroelektrana. Protesti protiv Rio Tinta osvojili su celu Srbiju, a angažovanost i brojnost građana na ulicama nezapamćena je još od demonstracija 5. oktobra 2000. godine. Prema pisanju inostranih medija kao što su „Deutsche Welle” i „Standard”, protesti su obuhvatili više od deset hiljada ljudi, a vlast je u pojedinim trenucima koristila i huligane koji su pokušavali da proteste preokrenu u nasilje, čime bi diskreditovali akciju demonstranata.

Svedoci smo jednog od najvećih zaokreta u društvenoj svesti u poslednjih nekoliko decenija. Teške industrije koje zagađuju okruženje transformisaće se ili nestati. Automobili će preći na „zelenu” energiju, rude će ostati u zemlji, reke će slobodno teći van cevi, a ljudi bar još neko vreme neće morati da nose gas-maske.

Za rešenje ostalih problema, moraćemo da sačekamo da se probudi neki drugi protest. Rasplet istorije zavisiće od toga šta ostane poslednje da stoji – giljotina ili buntovnik.

Razgovarala: **Jelena Ilić**

Jovana Obradović

- Inspiracija za pisanje poezije je u ljubavi

Jovana Obradović, studentkinja Filozofskog fakulteta na smeru za Komunikiranje i odnose s javnošću, počela je da piše poeziju sa samo osamnaest godina, uz veliku podršku svoje okoline. Završila je Medicinsku školu u Prokuplju. Jovana je za naš list govorila o svom prvencu, zbirci poezije „Večnost nam se smešila“. U nju je smestila svoja sećanja, emocije i iskustva za koja je želela da ostanu utisnuta, a inspiraciju je pronalazila isključivo u ljubavi.

Kako je došlo do toga da počneš da pišeš poeziju?

Poezija me je oduvek privlačila, čak i onda kada je nisam pisala. Samo pisanje je počelo vrlo spontano. Dok sam radila neke uobičajene stvari, u glavi su se javili prvi stihovi i potreba da ih sačuvam. Osećaj da neke moje misli postoje u takvom obliku bio je neopisiv. Onda je potreba i želja za pisanjem počela da se javlja sve češće, pa je na kraju postala svakodnevna.

Da li preferiraš poeziju ili prozu, i zbog čega?

Ranije sam preferirala poeziju, ali se zastupljenost poezije i proze u trenutnom radu izjednačila, što će se videti i u novoj knjizi. Na samom početku pisanja, poeziju sam smatrala mističnom, zanimljivom, nedokučivom. Kasnije sam shvatila da i proza može imati sve te osobine, jer njih dodeljuje upravo autor.

Gde si pronalazila inspiraciju za svoju objavljenu zbirku pesama „Večnost nam se smešila“?

Inspiraciju za zbirku sam pronalazila u realnom svetu, stvarnim dešavanjima, rečima koje su

me milovale, ali i osećajima koji su me lomili. U nemiru u grudima i neizvesnosti u željama. U ljubavi koja je išla protiv svih i razočaranju koje ju je jednom slomilo. U pepelu rasutom na svim mestima gde je ta ljubav boravila. U beskrajnoj, priželjkivanoj, nasmejanoj večnosti, koja je ipak doživela kraj.

Koliki ideo imaju sopstvena iskustva u stvaranju umetnosti, u ovom slučaju poezije?

U konkretno ovoj zbirci sopstvena iskustva imala su stopostotni ideo. Čitava zborka predstavlja jednu zaokruženu ljubavnu priču, bez trunke fiktivnog. S druge strane, trenutno stvaralaštvo je zasnovano uglavnom na mašti, sa vrlo malo realnosti.

Uglavnom pišeš pesme ljubavne tematike. Da li te privlači neki drugi žanr i na koji način bi ga prenela?

Za sada je moje pisanje fokusirano isključivo na ljubav i sve ono što ona nosi sa sobom. Mogu da pišem i o drugim temama, ali ukoliko makar poslednja dva stiha ne povežem s ljubavlju, onda imam utisak da je ta pesma nedovršena i prazna. Ljubav je pokreć i osnova svega, zato i zaslužuje da sve ikada napisane pesme budu o njoj.

Kako su studije uticale na tvoj književni rad?

Studije su pozitivno uticale na moj književni rad. Pre svega, uticale su na obogaćivanje rečnika, ali i na širenje vidika i upoznavanje drugačijih pogleda na svet. Osim toga, imali smo dosta predispozicija obaveza koje su zahtevale kreativnost i mogle da doprinesu razvoju pesničkih veština; ali i onih obaveza koje su za cilj imale smanjenje ili potpuno otklanjanje treme, što možda ne utiče direktno na književni rad, ali utiče definitivno na njegovo predstavljanje.

Koliko je teško istaći se i objaviti svoje delo?

Koliko god zvučalo čudno, živimo u vremenu u kom je mnogo lakše objaviti delo, nego se istaći. U moru ljudi koji se bave pisanjem, svako od nas je samo jedna kap. I koliko god da je ta kap jedinstvena i neobična, teško je zaista da se istakne. Ali nije nemoguće. Samo je potrebna jaka želja, ogroman trud i malo sreće.

Koji su tvoji planovi za budućnost po pitanju poezije?

Moji planovi po pitanju poezije, ali i pisanja uopšte, jasni su – pisaču dokle god se javlja potreba za tim. Kada govorimo o nekom novom delu, pripremu druge zbirke privodimo kraju i iskreno se nadam da će kroz mesec dana već moći da krasim police.

Kao mlada umetnica uzor si mnogim vršnjacima neotkrivenog talenta. Šta bi im poručila?

Da budu svoji i da se ne plaše tuđih kritika. Da pišu iz duše i o stvarima o kojima oni žele, a ne o kojima bi drugi želeli da čitaju. Da slušaju svoje emocije, a ne tuđe reči. Da čvrsto veruju u svoje snove i čine sve što je u njihovoj moći da ih što pre ostvare. I da se u životu uvek trude da rade ono što vole, ma koliko to nekad delovalo neizvodljivo. Granice su jedino u glavi i svako treba da pronađe način da ih izbriše.

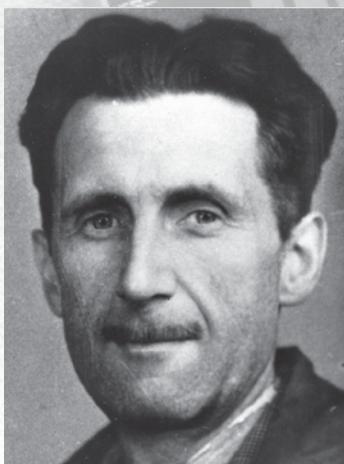
Skrivena realnost u kojoj se živi, a ne govori o njoj

Piše: Jelena Ilić

Prikazi distopijskih romana 20. veka

Mračne vizije budućnosti oduvek su bile moguća „kulminacija” u umovima pisaca koji su stvarali štiva, a razlog toj kulminaciji je uvek bio određeni represivni režim. Takvi društveni sistemi nisu dozvoljavali javno izjašnjavanje, čak je i cenzura takvih dela bila normalna pojava. Autori su svakako tražili utehu i izražavali svoja predviđanja svetskog poretku pod plaštom umetnosti i briljantnim idejama.

Distopija je termin kojim se opisuje zamišljeno mesto u kome je sve najgore, to je fikciono društvo koje predstavlja antitezu utopije. Distopijsko društvo je karakteristično po ugnjetavajućoj društvenoj kontroli, poput autoritarnih ili totalitarnih političkih režima. Ovaj pojam razložen u priči obično se svrstava u žanr naučne fantastike, prognozirajući buduće ekološke, političke i društvene probleme. Distopija se često povezuje sa siromašnim društvima, kolapsom društveno-političkog sistema, sa političkom represijom i totalitarizmom. Knjige u kojima su opisani ovakvi svetovi su: „1984” Džordža Orvela, „Vrli novi svet” Oldosa Hakslija, „Mi” Jevgenija Zamjatina i druge.

„Mi“ je socijalno-fantastični roman Jevgenija Zamjatina. Napisan je 1920. godine u Lenjingradu, ali nije objavljen u Sovjetskom Savezu. Prvi put je izdat 1924. godine na engleskom u Americi. Roman prati život muškarca pod nazivom „D-503“ koji živi u savršenom matematičkom društву. Život je ovde uređen do tančina: fiksirani sati kada „brojevi“ idu na posao, na spavanje, određeno vreme kada mogu provesti sa nekom osobom suprotnog pola - sve je pod nadzorom koji se ne može izbeći. I pored ukalupljenosti u veoma krut život, koji je oličenje savršenstva u Jedinstvenoj državi, „D-503“ ipak ne uspeva da pobegne svojoj suštini, a to su reakcije i drhtaji ljudskosti, duše. Zamjatin je genijalnim opisima uspeo da bude ispred svog vremena, kao i da sjedini današnjicu sa eventualnom budućnošću. Može se steći utisak pravog vremeplova, čak i u sadašnjosti. Nekim delom to predviđanje se realizovalo otvarajući mnoga pitanja za čovečanstvo.

Britanski književnik Džordž Orvel je još krajem četrdesetih godina prošlog veka izdao štivo, koje po ugledu na Jevgenija Zamjatina, izrazito podseća na otisak prošlosti, prividjenje budućnosti i subjektivni osećaj današnjice u kojoj se nalazimo. Većim delom je i izašao iz okvira tog otiska prošlosti u kom se nalaze dela Hitlera i Staljina, s obzirom na to da sistem opisan u ovoj knjizi ide čak i „izvan“ takvih totalitarnih, sačinjavajući pravo vidovnjaštvo. Konstantno nadziranje, gotovo iščezli koncept privatnosti i pravo na slobodan izbor partnera, odlike su društvenog sistema 1984. godine u Orvelovom delu. Partija je ta koja drži monopol vlasti u rukama, Veliki Brat je „božja senka“ na zemlji, koja zuri iz telekrana. On je upućen u sva dešavanja „običnih“ ljudi, njegova partija čini određena ministarstva koja se bave poslovima poput pravljenja Novogovora, istrebljenju seksualnih odnosa i edukacijom svog stanovništva o ideologiji koja je jednosmerna, koja ide samo ka suštini Velikog Brata. Skraćivanje i odstranjivanje reči iz rečnika, a pravljenje novog u Novogovoru u ovom romanu se ništa naročito ne razlikuje od današnjih jezičkih formi koje su pale pod uticaj društvenih mreža, medija masovnih komunikacija i raznih javnih ličnosti. Danas, u možda blažoj verziji, devijacije jezika jesu prisutne, a tim diskretnim putem menjanja jezika, menja se i društvena svest i način razmišljanja ljudi.

Naredno remek-delo svetske književnosti pisca Oldosa Hakslija pod nazivom „Vrli novi svet“ objavljeno je 1932. godine i predstavlja svetski poredak u 2540. godini. Mesijanska ikona „Gospod Ford“, koju stanovnici Svetske Države smatraju vrhunskom figurom, zamenila je mesto dobro poznatom izrazu „Gospod Bog“. U ovom društvenom sistemu, rađanje je zabranjeno, ukinuto - umesto toga postoji tehnologija za stvaranje embriона, podela na alfe, bete i game, biološki procesi su u rukama čoveka više nego ikad, kao i sloboda. Futurističke fineze su prisutne u ovom vremenu koje je Haksli opisao, poput iskorenjivanja starosti, bolesti i ostalih stvari štetnih i neprijatnih za čovečanstvo. Seksualna aktivnost se javlja i kod dece od šest godina, a neka se u tim ranim godinama ospozabljavaju za fizički rad u fabrikama. Emocije i porodica su za civilizaciju uvredljive reči. Žene se smatraju objektima koji su svima dostupni za zadovoljavanje bioloških nagona. Pisac se ovom satiričnom kritikom osvrnuo na socijalizam i komunizam, a i prikazivanje sveta „u budućnosti“. Društvo je podeljeno na određene „klase“, alfe su iznad beta i gama, svaka klasa je predodređena za nešto. Najniži redovi su „neobrazovani“ i stvoreni samo za rad. Većina civilizacije je lišena kritičkog razmišljanja zbog kontinuiranog ponavljanja određenih mantri u snovima koji podržavaju Forda i zakone nove civilizacije.

Postavlja se pitanje da li su ove knjige puka naučna fantastika, realno predviđanje, ili čak trenutna stvarnost koja je samo u malo drugačijoj formi od one prikazane u distopijskim civilizacijama opisanim u knjigama.

PRVA ANTIUTOPIJA ZA KOJOM SU SLEDILI
VRLIM NOVIM SVETOM I ORVEL SA 1984.

Dino Brničanin

- Ozbiljne teme u šaljivim stripovima

Digitalna umetnost u sve je većem procвату, a delom su za njenu popularnost zасlužne i društvene mreže. One су уметницима, grafičkim dizajnerima i ilustratorima omogućile da svoje radove dele bez korišćenja standardnih puteva distribucije i potrebe da organizuju fizičke izložbe.

Dino Brničanin, na Instagramu poznat kao „art.xv”, bavi se izradom ilustracija, animacija i stripova. Njegove stripove prati na desetine hiljada ljudi na Instagramu. U njima često predstavlja situacije sa kojima veliki broj ljudi može da se poistoveti, ali i aktuelne društvene teme.

Dino radi kao grafički dizajner, a svoje radove koji ne spadaju u stripove često deli na drugom Instagram profilu - „artiksve”. Student je Fakulteta savremenih umetnosti u Beogradu, gde će uskoro dobiti diplomu za grafički dizajn.

Razgovarala: **Jovana Kovačević**

Ko je „art.xv“?

Student grafičkog dizajna u Beogradu, koji u slobodno vreme voli da nacrta poneki strip i okači to na Instagram.

Šta znači „art.xv“?

„Art“ – umetnost, „XV“ – kao deo naziva Eminemovog albuma „ShadyXV“, koji je izašao 2015. godine. Sve to nema neku preteranu simboliku, već mi je prvo palo na pamet kad sam pravio profil.

Koliko dugo se baviš umetnošću?

Otkad znam za sebe, ali je pre desetak godina to počelo da liči na nešto.

Zbog čega si počeo da crtaš stripove i objavljuješ ih na Instagram?

Imao sam potrebu da izbacim neke stvari iz sebe, a ti stripovi su se činili kao odličan medij za to, još kad se to ljudima svidi, gde ćeš bolje!

Da li čitaš stripove, da li si zbog toga počeo da ih crtaš?

Čitao sam kao mali nekolicinu tradicionalnih, ali prava ljubav se stvorila kad sam počeo na Internetu da pratim stripove slične mom, to jest ovo gde je cela priča na jednoj strani, takozvani Webtoons.

Da li se baviš ili si se bavio još nekom vrstom umetnosti osim digitalne i kojom?

Tradicionalnim crtanjem se bavim već dugi niz godina. Pored toga, počeo sam da se bavim i fotografijom, snimanjem i sličnim stvarima. Ne volim da se zadržavam samo na jednom, već da radim što više stvari.

Misliš li da obrađivanje ozbiljnijih tema u vidu stripa ima uticaja na ljudе?

Poprilično sam siguran u to. Svakom je lakše da neku takvu temu procesuiru kroz neki zabavni crtež koji u najkraćem mogućem obliku pokušava da mu prenese suštinu.